

En ny skolstruktur bör prövas

Gotlands skolstruktur diskuterades livligt under 2020 och 2021. Diskussionen resulterade då i – ingenting. Inga partier – utöver Liberalerna Gotland – orkade diskutera den gotländska skolans verkliga problem med bristande ekonomisk och pedagogisk hållbarhet. Detta straffar sig nu 2023 när skolledare i internrapport efter internrapport larmar om att situationen är ohållbar: om budget ska hållas måste skollagen brytas. Liberalerna Gotland menar att den då havererade skoldiskussionen måste återupptas. Men till skillnad från förra gången, då diskussionens fokus låg på byggnader, hoppas vi att denna gång även de övriga partierna utgår från barnens rätt till god utbildning. Med denna motion initierar vi detta arbete.

Gotland är det län med mest spridd befolkning (SCB: Lägst tätortsgrad, 64%. En tätort har sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare). Det ger att Gotland också har en jämförelsevis stor andel barn som – inte – har nära till en både ekonomiskt och pedagogiskt hållbar skola. Dessa barn går i skolor så små att rätt epitet bör vara 'mikroskolor'.

Några av dessa mikroskolor har visat tendenser på att bilda pedagogiskt ohållbara 'öar'. Vi har exempel på resultat från screening där majoriteten i vissa årskullar på vissa mikroskolor inte klarar kraven på läsförståelse eller stavning. Samtidigt är det inte lämpligt att avveckla dessa skolor. De minsta barnen skulle få en orimlig skoldag om den inramades med skolskjuts på upp till 60 minuter enkel väg. Lösningen är alltså inte avveckling eller konservering av behövda skolor, utan utveckling.

Parallellt med detta ser vi också att den tidigare nioårig skolan nu har utvecklats till en nittonårig skola med läroplaner för alla åldrar mellan ett och nitton år. Det stora klivet sker nu vid tio års ålder. Ett kliv mellan en skola för barn där färdigheter utvecklas, och en ämnesskola för ungdomar. Men detta återspeglas inte i skolans inre struktur, ofta synliggjord i de olika skolchefsrollerna: chef för förskola, chef för grundskola, och i förekommande fall ytterligare en chefsroll för gymnasieutbildningar. Skolans inre struktur speglar inte utvecklingen inom didaktik och läroplaner.

Liberalerna Gotland tog därför redan i förra skoldebatten (2021) fasta på den argumentation som fanns i utredningen 'Förskola för alla barn...' (SOU 2020:67) om ett närmare samarbete mellan förskola och lågstadium. Liberalerna Gotlands förslag – då, som nu – för skolan är ett mycket nära samarbete som leder till en samlokaliserad för- och lågstadieskola, med gemensamma lednings- och stödresurser för både förskola och lågstadium. Samtidigt, och skilt från den samlokaliserade skolan för barn 1-9 år, bör en samlokalisering ske av årskurserna för barn och ungdomar över 10 år. De resurser som direkt kan frigöras genom denna samlokalisering ska användas för att stärka mikroskolorna.

Vi ser också att strukturen med en tydlig övergång till mellanstadiet gör det lättare för skolan med barn upp till (ca) nio år att fokusera på de basala läs-, skriv-, och räknefärdigheterna. Ett eventuellt extra år i de tidiga åren (inklusive förskolan) hanteras smidigare om det sker inom en och samma organisation.

I denna motion prövar vi också att låta Barnhälsovården inom Hälso- och Sjukvårdsförvaltningen att på uppdrag utföra Barn- och elevhälsans uppgifter även i lågstadiet, man utför redan det elevhälsorelaterade arbetet i förskolan. Liberalerna Gotland ser flera fördelar i detta: När det gäller tidiga insatser för barn, så har Barnhälsovården bättre och bredare verktyg till sitt förfogande. Exempelvis så saknar skolan laglig rätt att initiera en Samordnad individuell plan, SIP, vilket sjukvården har. (SIP upprättas om insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård behöver samordnas.) Detta ligger också helt i linje med utredningen ' Utredningen om en sammanhållen god och nära vård för barn och unga' (SOU 2021:34).

Vi vill att dessa förslag ska undersökas närmare genom en utredning där man ser på förutsättningarna för, och konsekvenserna, av att genomföra detta. För att göra utredningens volym hanterbar föreslår vi att utredningen vad avser grundskola använder 'Klinte-Sudretlinjen', och vad avser förskola använda 'Södra Gotland' kompletterat med Klinte förskola.

Vi yrkar därför att ett uppdrag ges att

- med 'Klinte-Sudretlinjen' vad avser grundskola, och 'Södra Gotland' kompletterat med Klinte förskola vad avser förskola, som exempel
 - utreda förutsättningarna för, och konsekvenserna, av att
 - samlokalisera förskola och lågstadium, och samorganisera dessa skolors stödfunktioner (rektor, specialpedagog m.m.)
 - organisera förskola och lågstadium under en och samma skolchef
 - låta Barnhälsovården inom Hälso- och Sjukvårdsförvaltningen utföra arbetet med barn- och elevhälsa för alla barn i förskola och lågstadium
 - samlokalisera mellanstadium och högstadium, skilt från lågstadium och förskola
 - och begränsat till att inte utreda övriga förutsättningar eller konsekvenser för central och politisk organisation.

För Liberalerna Gotland

Anna Hrdlicka

Frans Brozén